

Dristig. Skuespiller Götz George fremstiller en stillfarende, aldrende utgave av Josef Mengele.

FOTO: SCANPIX/AP

Doktor Mengele som barmhjertig samaritan

Josef Mengele er ikke død. I en ny thriller som vil bevise at tysk film endelig er moden for et gammelt tabu-emne, står nazidoktoren frem og forklarer sine motiver.

Aftenpostens
korrespondent
AASMUND WILLERSRUD
Berlin

Det var uvanlig oppmerksomhet omkring premieren på «Nichts als die Wahrheit» (Intet annet enn sannheten) i Berlin onsdag kveld. Götz George, en av Tysklands fremste skuespillere, står frem som en stillfarende, aldrende utgave av Josef Mengele, en av historiens mest foraktede krigsforbrytere. I denne versjon minner ikke «dødsengelen fra Auschwitz» mye om et menneskelig uhyre.

Jødisk kritikk

Thrilleren har vakt reaksjoner fra jødisk hold i Tyskland før den kom på kinoene over hele landet i går. Kritikerne mener blant annet den tar for lett på nåtidens nynazistiske miljøer, som utgjør en del av rammen i

filmen. Her blir en ung tysk advokat, som driver Mengele-forskning på si', plutselig kidnappet og ført til Argentina. Der våkner han opp i Josef Mengeles hus på pampasen. Legen som drev de mest groteske medisinske eksperimenter med mennesker i Hitlers dødsleirer, er i filmen ennå i live.

Etter det man vet, døde Mengele ved en drukningsulykke i Argentina i 1979. Auschwitz-legen satt i amerikansk fangenskap etter krigen, men kom seg unna og ble aldri gjenstand for noe rettsoppgjør. I filmen ønsker han imidlertid å svare for seg, og advokaten skal være hans forsvarer i en sensasjonell rettsak. «Tiden er moden for å forstå mine motiver», som han sier, og gir uttrykk for at Mengele egentlig følte seg som en barmhjertig samaritan.

I denne prosessen håper filmens gamle og nye nazister på å få bekreftet sin påstand om at mordet på millioner av jøder i dødsleirene aldri fant sted. Til alles forbløffelse innrømmer imidlertid Mengele at alt som er sagt og skrevet om ham er sant. Som sjeflege i Auschwitz hadde han også ansvaret for utvelgelsen, det vil si hvem som skulle rett i gasskamrene, og hvem som

skulle i arbeidstjeneste først. Historikere har gjort Mengele direkte ansvarlig for 400 000 menneskers død.

Vanskelig stoff

Det faller ingen dom i Mengele-saken, det ville nesten vært for lett. Men det ligger i kortene at materialet gir et dristig utgangspunkt for en tysk film, selv 60 år etter krigsutbruddet, og selv om den unge regissøren Roland Suso Richter og produsenten Werner König har distanse i tid til skikkelsen. De sier at hensikten med filmen har vært å vise at det i Tyskland er inntrådt normalitet i forhold til dette stoffet, slik at det kan behandles på amerikansk vis i en actionfilm.

– Men desto mer «normalitet» man her i landet forsøker å føre inn i tyskernes forhold til jødedommen, desto tydeligere blir det at noe slikt ennå ikke er mulig, skrev Hamburg-avisen Die Welt i går. – Mens amerikanerne lager filmer for å tjene penger, behøver «vi tyskere» filmer som terapi mot vår skyldfølelse. Redde seg den som kan, konkluderer Der Spiegel.

aa.will@worldmail.com

AP 24/9-99